

**KAUNO MIESTO SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURAS**

Vaidoto g. 115, 45390 Kaunas, tel. (8 37) 45 47 17,
el. p. administracija@kaunovsb.lt, www.kaunovsb.lt

**KAUNO MIESTO SAVIVALDYBĖS 2020 M. MOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ
GYVENSENOS TYRIMO ATASKAITA**

Ataskaitą parengė Kauno miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuro visuomenės sveikatos stiprinimo ir stebėsenos skyriaus visuomenės sveikatos stebėsenos specialistė Edita Stundytė

KAUNAS, 2020

TURINYS

ĮVADAS	3
SOCIODEMOGRAFINĖS RESPONDENTŲ CHARAKTERISTIKOS	4
MOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ GYVENSENOS RODIKLIAI.....	5
IŠVADOS.....	10

ĮVADAS

Mokyklinio amžiaus vaikų gyvenimo tyrimas vykdomas remiantis 2003 m. rugpjūčio 11 d. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“, kuris 2014 m. buvo pakeistas (2014 m. gruodžio 19 d. įsakymas Nr. V-1387) įtvirtinant periodinius gyvenimo tyrimus.

Vaikų gyvenimo tyrimas 2020 m. buvo atliktas vadovaujantis 2016 m. Higienos instituto parengtomis metodinėmis rekomendacijomis „Gyvenimo tyrimų organizavimas ir vykdymas savivaldybėse“, kuriose išsamiai aprašyta kaip atlikti periodinius gyvenimo tyrimus, kad rezultatai atskleistų esamą gyvenimo situaciją Lietuvoje ir atskirose savivaldybėse, taip pat leistų stebėti rodiklių pokyčius.

Tyrimui naudotas Higienos instituto parengtas ir su Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija suderintas klausimynas, kuriuo buvo siekiama įvertinti vaikų sveikatą, išsiaiškinti fizinio aktyvumo ir mitybos įpročius, tabako, alkoholio bei narkotinių medžiagų vartojimą taip pat socialines – demografines charakteristikas ir kt.

Visose savivaldybėse buvo suformuotos reprezentatyvios imtys, atsižvelgiant į vaikų skaičių savivaldybės ugdymo įstaigose. Tyrime dalyvavo 5-ą, 7-ą ir 9-ą klase lankantys vaikai. Iš viso Lietuvoje apklausti 35 562 vaikai, iš jų 1 749 Kauno miesto savivaldybėje. Kauno miesto savivaldybėje tyrimas vykdytas 2020 m. rugsėjo 1-30 d.

Ataskaita parengta vadovaujantis Kauno miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuro 2020 m. surinktais duomenimis bei Higienos instituto sveikatos informacijos centro 2020 m. mokyklinio amžiaus vaikų gyvenimo tyrimo rodiklių suvestine–ataskaita.

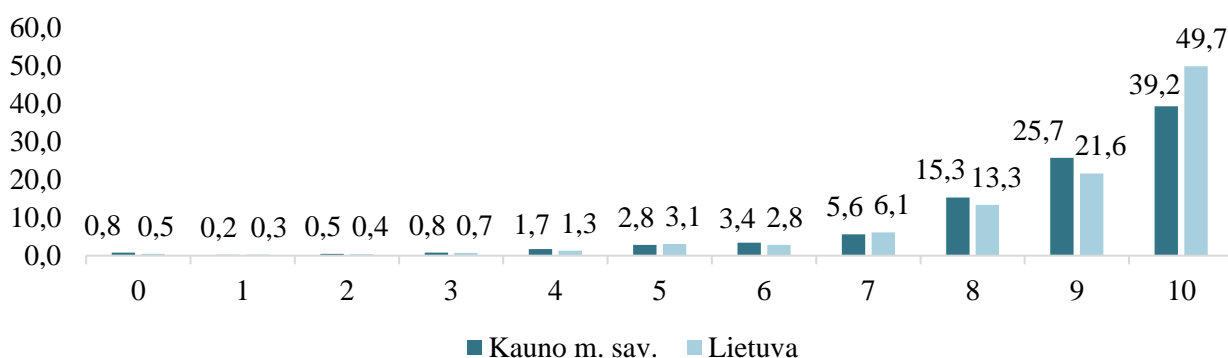
SOCIODEMOGRAFINĖS RESPONDENTŲ CHARAKTERISTIKOS

Tyrime dalyvavo 598 penktokai, 613 septintokų ir 485 devintokai. 46,9 proc. tyrime dalyvavusių vaikų buvo berniukai, 50,1 proc. mergaitės. 77,8 proc. respondentų gyvena mieste. 72,4 proc. vaikų gyvena su abiem tėvais / globėjais. 79,6 proc. respondentų abu tėvai turi darbą (1 lentelė).

1 lentelė. Sociodemografinės respondentų charakteristikos

Sociodemografinės charakteristikos	Dalis (proc.)
Lytis	
Berniukas	46,9
Mergaitė	50,1
Nenurodė	3,0
Klasė	
5	34,2
7	35,1
9	27,7
Nenurodė	3,0
Gyvenamoji vieta	
Kaimas	12,3
Miestas	77,8
Nenurodė	9,9
Šeimos padėtis	
Gyvena su abiem tėvais / globėjais	72,4
Gyvena su vienu iš tėvų / globėjų	20,4
Kita arba nenurodė	7,2
Tėvų / globėjų užimtumas	
Abu turi darbą	79,6
Vienas turi	15,9
Abu neturi	0,6
Nežino ar turi arba nenurodė	3,9

Respondentų buvo prašoma įvertinti jų santykius šeimoje balais (0 – visai nepatenkintas, 10 – labai patenkintas). 39,2 proc. Kauno mieste apklaustų vaikų nurodė, kad savo santykiais šeimoje yra labai patenkinti. Bendrai Lietuvoje labai patenkintų, savo santykiais šeimoje, vaikų dalis buvo didesnė nei Kauno mieste (1 pav.).

1 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal pasitenkinimą santykiais šeimoje Kauno mieste ir Lietuvoje 2020 m., proc.

MOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ GYVENSENOS RODIKLIAI

Atlikus tyrimo duomenų analizę paaiškėjo, kad tiek Kauno mieste, tiek Lietuvoje daugiausiai mokyklinio amžiaus vaikų, kurie jaučiasi pakankamai laimingi ar labai laimingi vertindami savo dabartinį gyvenimą bei savo sveikatą kaip gerą ar labai gerą yra 5-okų tarpe. Stebima tendencija, kad vyresniame amžiuje mažesnė vaikų dalis yra patenkinta savo išvaizda (2 lentelė).

2 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal laimingumo, sveikatos ir išvaizdos vertinimą 2020 m., proc.

Rodiklis	Klasė	Kauno m. rodiklis	Lietuvos rodiklis
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie jaučiasi pakankamai laimingi ar labai laimingi vertindami savo dabartinį gyvenimą, dalis	5	77,2	80,1
	7	69,6	70,8
	9	66,2	68,3
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie savo sveikatą vertina kaip gerą ar labai gerą, dalis	5	84,8	85,0
	7	80,3	79,6
	9	72,5	74,3
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie yra patenkinti savo išvaizda, dalis	5	49,3	52,8
	7	36,2	37,1
	9	26,1	31,7

Didžiausia mokyklinio amžiaus vaikų dalis, kurie 5 ir daugiau dienų mankštinasi ar sportuoja 60 minučių yra 7-okų tarpe tiek Kauno mieste, tiek Lietuvoje. Didžiausia dalis vaikų, kurie kasdien, ne pamokų metu, mankštinasi ar sportuoja 60 minučių, Kauno mieste yra 9-okų tarpe, Lietuvoje – 5-okų. Tiek Kauno mieste, tiek Lietuvoje stebima tendencija, kad vyresniame amžiuje didesnė dalis vaikų vidutiniškai 4 ir daugiau valandų per dieną praleidžia prie ekranų (3 lentelė).

3 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal fizinį aktyvumą ir pasyvų laisvalaikį 2020 m., proc.

Rodiklis	Klasė	Kauno m. rodiklis	Lietuvos rodiklis
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie 5 ir daugiau dienų mankštinasi ar sportuoja 60 minučių (skaičiuojant kartu su fizinio ugdymo pamokomis), dalis	5	40,3	38,5
	7	44,6	39,5
	9	36,5	36,3
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie kasdien, ne pamokų metu, mankštinasi ar sportuoja bent 60 minučių, dalis	5	10,5	15,7
	7	12,8	13,5
	9	13,3	11,5
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie vidutiniškai 4 ir daugiau valandų per dieną praleidžia prie ekranų (televizoriaus, kompiuterio, planšetės, išmaniojo telefono), dalis	5	10,4	14,4
	7	19,9	25,3
	9	34,2	35,6

Kauno mieste, visose amžiaus grupėse, šiek tiek daugiau nei pusė apklaustų vaikų, kasdien valgo pusryčius, apie trečdalis vaikų bent kartą per dieną valgo vaisius, o didžiausia dalis vaikų, kurie bent kartą per dieną valgo daržoves yra 7-okų tarpe. Tiek Kauno mieste, tiek Lietuvoje maždaug šeštadalis apklaustų vaikų bent kartą per dieną valgo saldumynus. Tyrimas atskleidė, kad Kauno mieste mažesnė dalis vaikų bent kartą per dieną geria gazuotus saldžiuosius gėrimus taip pat mažesnė dalis bent kartą per savaitę geria energinius gėrimus, lyginant su bendru Lietuvos rodikliu.

Didžiausia vaikų dalis Kauno mieste, kurie papildomai nededa druskos į paruoštą maistą yra 5-okų tarpe, mažiausia – 7-okų tarpe. Kauno mieste, visose amžiaus grupėse, daugiau kaip 60,0

proc. vaikų dažniau nei kartą per dieną valosi dantis šepetėliu ir pasta. Bendras Lietuvos rodiklis yra mažesnis nei 60,0 proc. visose amžiaus grupėse (4 lentelė).

4 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal mitybos įpročius ir burnos higiena 2020 m., proc.

Rodiklis	Klasė	Kauno m. rodiklis	Lietuvos rodiklis
Mokyklinio amžiaus vaikų, kasdien valgančių pusryčius, dalis	5	59,8	51,1
	7	53,1	43,7
	9	54,3	41,8
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per dieną valgo vaisius (neskaitant sulčių), dalis	5	38,4	38,8
	7	34,9	35,2
	9	32,1	30,1
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per dieną valgo daržoves (neskaitant bulvių), dalis	5	35,8	32,6
	7	40,1	33,2
	9	36,0	31,1
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per dieną valgo saldumynus, dalis	5	16,6	16,4
	7	15,7	17,7
	9	17,4	18,1
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per dieną geria gazuotus saldžiuosius gėrimus, dalis	5	4,0	9,8
	7	5,0	10,9
	9	7,6	11,3
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per savaitę geria energinius gėrimus, dalis	5	1,7	2,7
	7	1,7	3,3
	9	1,9	4,6
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie papildomai nededa druskos į paruoštą maistą, dalis	5	40,1	39,5
	7	32,7	35,0
	9	37,4	35,6
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie valosi dantis šepetėliu ir pasta dažniau nei kartą per dieną, dalis	5	62,2	58,9
	7	60,2	56,4
	9	64,0	55,9

Išanalizavus duomenis paaiškėjo, kad Kauno mieste buvo mažesnė vaikų dalis, kurie per paskutines 30 dienų bei paskutinius 12 mėnesių bent kartą rūkė tabako gaminius, elektronines cigaretes ar naudojo panašius elektroninius įtaisus rūkymui, lyginant su bendru Lietuvos rodikliu. Stebima tendencija, kad vyresniame amžiuje, didesnė dalis vaikų buvo rūkė tabako gaminius, elektronines cigaretes ar naudoję elektroninius įtaisus rūkymui tiek per paskutines 30 dienų, tiek per paskutinius 12 mėnesių. 9-os klasės mokinių tarpe, vaikų dalis, kurie per paskutinius 12 mėnesių bent kartą rūkė tabako gaminius, buvo didesnė beveik 9 kartus lyginant su 5-okais ir daugiau nei 3 kartus lyginant su 7-okais. Mokyklinio amžiaus vaikų dalis, kurie per paskutinius 12 mėnesių bent kartą rūkė elektronines cigaretes ar naudojo panašius įtaisus rūkymui, 9-okų tarpe buvo didesnė daugiau nei 9 kartus lyginant su 5-okais ir beveik 3 kartus lyginant su 7-okais (5 lentelė).

5 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal tabako gaminių bei elektroninių cigarečių vartojimą 2020 m., proc.

Rodiklis	Klasė	Kauno m. rodiklis	Lietuvos rodiklis
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutines 30 dienų bent kartą rūkė tabako gaminius, dalis	5	1,0	2,1
	7	1,5	4,7
	9	9,6	14,8

5 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal tabako gaminių bei elektroninių cigarečių vartojimą 2020 m., proc.

Rodiklis	Klasė	Kauno m. rodiklis	Lietuvos rodiklis
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutinius 12 mėnesių bent kartą rūkė tabako gaminius, dalis	5	2,1	3,4
	7	5,1	9,8
	9	18,7	25,8
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutines 30 dienų bent kartą rūkė elektronines cigaretes ar naudojo panašius elektrinius įtaisus rūkymui, dalis	5	1,1	3,3
	7	2,5	9,5
	9	19,0	24,7
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutinius 12 mėnesių bent kartą rūkė elektronines cigaretes ar naudojo panašius elektrinius įtaisus rūkymui, dalis	5	2,8	5,8
	7	9,7	19,4
	9	26,6	36,6

Kauno mieste buvo mažesnė mokyklinio amžiaus vaikų dalis, kurie per paskutines 30 dienų ir per paskutinius 12 mėnesių bent kartą vartojo alkoholinius gėrimus, lyginant su bendru Lietuvos rodikliu. Taip pat stebima tendencija, kad vyresniame amžiuje, didesnė dalis vaikų buvo vartoję alkoholį tiek per paskutines 30 dienų, tiek per paskutinius 12 mėnesių. 9-os klasės mokinių tarpe, vaikų dalis, kurie per paskutines 30 dienų bent kartą vartojo alkoholinius gėrimus, buvo didesnė daugiau nei 5 kartus lyginant su 5-okais ir daugiau nei 3 kartus lyginant su 7-okais. Mokyklinio amžiaus vaikų dalis, kurie alkoholinius gėrimus vartojo bent kartą per paskutinius 12 mėnesių, 9-okų tarpe buvo didesnė beveik 6 kartus lyginant su 5-okais ir daugiau nei 2 kartus lyginant su 7-okais (6 lentelė).

6 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal alkoholio vartojimą 2020 m., proc.

Rodiklis	Klasė	Kauno m. rodiklis	Lietuvos rodiklis
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutines 30 dienų bent kartą vartojo alkoholinius gėrimus, dalis	5	3,0	4,1
	7	4,9	8,1
	9	16,0	20,4
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutinius 12 mėnesių bent kartą vartojo alkoholinius gėrimus, dalis	5	6,3	8,0
	7	15,2	18,8
	9	37,5	40,4

Analizuojant narkotikų vartojimą mokyklinio amžiaus vaikų tarpe pastebėta, kad Kauno mieste buvo didesnė 7-okų dalis, kurie bent kartą per savo gyvenimą yra vartoję kanapes bei didesnė 5-okų ir 7-okų dalis, kurie bent kartą per savo gyvenimą vartojo kitus narkotikus nei kanapės, lyginant su Lietuvos rodikliu. Stebima tendencija, kad vyresniame amžiuje vaikų dalis, kurie bent kartą per savo gyvenimą vartojo kanapes ar kitus narkotikus yra didesnė (7 lentelė).

7 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal narkotinių medžiagų vartojimą 2020 m., proc.

Rodiklis	Klasė	Kauno m. rodiklis	Lietuvos rodiklis
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per savo gyvenimą vartojo kanapes („žolę“, marihuaną, hašišą), dalis	5	1,0	1,0
	7	1,8	1,7
	9	5,9	7,1
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per savo gyvenimą vartojo kitus narkotikus nei kanapės, dalis	5	1,4	0,9
	7	1,8	1,5
	9	2,5	3,2

Nustatyta, kad Kauno mieste, visose amžiaus grupėse, mažesnė vaikų dalis visada tamsiu paros metu būdami lauke nešioja atšvaitus, lyginant su Lietuvos rodikliu. Didžioji dalis, apklausoje dalyvavusių vaikų, segi saugos diržą važiuodami automobiliu, o didžiausia dalis vaikų, kurie važiuodami dviračiu visada dėvi šalną yra 5-okų tarpe. Šiose kategorijose Kauno miesto mokinių rodikliai yra geresni, nei Lietuvos mokinių tarpe (8 lentelė).

8 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal saugumo kelyje rodiklius 2020 m., proc.

Rodiklis	Klasė	Kauno m. rodiklis	Lietuvos rodiklis
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie visada tamsiu paros metu būdami lauke nešioja atšvaitus, dalis	5	37,8	39,6
	7	20,8	22,4
	9	9,8	13,9
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie visada segi saugos diržą važiuodami automobiliu, dalis	5	86,7	85,4
	7	84,2	79,7
	9	78,9	75,4
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie visada dėvi šalną važiuodami dviračiu, dalis	5	21,6	16,3
	7	13,1	7,2
	9	6,7	3,5

Išanalizavus duomenis pastebėta, kad Kauno mieste didžiausia dalis vaikų, kurie patyrė patyčias bei kurie patys tyčiojosi iš kitų mokinių per paskutinius 2 mėnesius buvo 7-okų tarpe. Apie 10 proc. apklaustų vaikų, per paskutines 30 dienų, patyčias patyrė per socialinius tinklus, elektroniniu paštu ar telefonu. Vaikų dalis, patyčias patyrusių per socialinius tinklus, elektroniniu paštu ar telefonu per paskutinius 12 mėnesių buvo didesnė tiek Kauno mieste, tiek Lietuvoje, lyginant su paskutinių 30 dienų laikotarpiu (9 lentelė).

9 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal patyčių rodiklius 2020 m., proc.

Rodiklis	Klasė	Kauno m. rodiklis	Lietuvos rodiklis
Mokyklinio amžiaus vaikų, iš kurių tyčiojosi kiti mokiniai per paskutinius 2 mėnesius, dalis	5	30,1	37,8
	7	34,0	36,8
	9	18,3	23,5
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie patys tyčiojosi iš kitų mokinių per paskutinius 2 mėnesius, dalis	5	15,3	22,0
	7	23,7	28,1
	9	19,4	24,4
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutines 30 dienų patyrė patyčias per socialinius tinklus, elektroniniu paštu ar telefonu, dalis	5	10,2	10,0
	7	9,3	9,5
	9	6,6	8,3
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie per paskutinius 12 mėnesių patyrė patyčias per socialinius tinklus, elektroniniu paštu ar telefonu, dalis	5	15,1	13,4
	7	20,5	17,9
	9	16,8	16,6

Didžioji dalis respondentų, tiek namų, tiek mokyklos aplinkoje jaučiasi saugūs. 11,4 proc. Kauno miesto 5-okų, 6,8 proc. 7-okų ir 5,0 proc. 9-okų per paskutinius 2 mėnesius mušė ar kitaip fiziškai baudė tėvai (10 lentelė).

10 lentelė. Respondentų pasiskirstymas pagal saugumo namuose ir mokyklos aplinkoje rodiklius
2020 m., proc.

Rodiklis	Klasė	Kauno m. rodiklis	Lietuvos rodiklis
Mokyklinio amžiaus vaikų, kuriuos per paskutinius 2 mėnesius mušė ar kitaip fiziškai baudė tėvai, dalis	5	11,4	11,4
	7	6,8	7,2
	9	5,0	5,6
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie jaučiasi saugūs namų aplinkoje, dalis	5	95,7	96,1
	7	97,9	96,3
	9	96,3	96,3
Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie jaučiasi saugūs mokyklos aplinkoje, dalis	5	88,8	85,9
	7	85,5	83,2
	9	84,8	86,8

IŠVADOS

1. 59,4 proc. 5-okų, 71,9 proc. 7-okų ir 78,1 proc. 9-okų gyvenamosios rodikliai Kauno mieste yra geresni, lyginant su bendrais Lietuvos rodikliais.
 2. Kauno miesto mokyklinio amžiaus vaikų tarpe daugiausiai rodiklių, geresnių už Lietuvos vidurkį buvo mitybos įpročių, burnos higienos, tabako gaminių bei elektroninių cigarečių ir alkoholio vartojimo rodiklių grupėse, mažiausiai – laimingumo, sveikatos, išvaizdos vertinimo bei narkotinių medžiagų vartojimo rodiklių grupėse.
 3. Kauno mieste 68,8 proc. rodiklių yra geresni 5-okų tarpe, lyginant su 7-okais ir 9-okais.
-